

**MILLIY QADRIYATLAR VA TARIXIY XOTIRA
BOSHLANG'ICH SINIF DARSLIKLARIDA: TA'LIM JARAYONINING
TA'SIRCHAN VOSITASI SIFATIDA**

Shahrisabz davlat pedagogika instituti

Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi talabalari

Turayeva Durdona va Yuldosheva Navbahor

dilshodbekdurdona0304@gmail.com, h35355571@gmail.com

Annotatsiya. *Ushbu maqolada tarixiy xotiraning boshlang'ich ta'limdagi o'rni, uni shakllantirish usullari va ta'lim jarayoniga integratsiya qilish masalalari tahlil qilinadi. Tarixiy xotira yosh avlodni vatanparvarlik, milliy qadriyatlarga hurmat va o'zligini anglash ruhida tarbiyalashning asosiy omillaridan biri hisoblanadi. Boshlang'ich sinf darsliklari, dars jarayonlari va tarbiya usullari orqali bolalarga tarixiy ong singdirishning samarali usullari ko'rib chiqiladi. Shuningdek, maqolada interaktiv yondashuvlar, innovatsion ta'lim texnologiyalarining ahamiyati va tarixiy merosni targ'ib qilishning turli shakllari haqida fikr yuritiladi.*

Kalit so'zlar: *Tarixiy xotira, boshlang'ich ta'lim, milliy qadriyatlar, tarixiy ong, tarixiy shaxslar, tarixiy yodgorliklar, vatanparvarlik, ma'naviy tarbiya, madaniy meros, ta'lim metodikasi, interaktiv o'qitish.*

Аннотация. *В данной статье анализируется роль исторической памяти в начальном образовании, методы ее формирования и вопросы интеграции в образовательный процесс. Историческая память является одним из основных факторов воспитания подрастающего поколения в духе патриотизма, уважения к национальным ценностям и самосознания. Рассматриваются эффективные способы привития детям исторического сознания через учебники для начальных классов, процессы уроков и методы воспитания. В статье также рассматриваются интерактивные подходы, важность инновационных образовательных технологий и различные формы продвижения исторического наследия.*

Ключевые слова: *Историческая память, начальное образование, национальные ценности, историческое сознание, исторические личности, исторические памятники, патриотизм, духовное воспитание, культурное наследие, методика воспитания, интерактивное обучение*

Abstract. *This article analyzes the role of historical memory in primary education, methods of its formation and integration into the educational process. Historical memory is one of the main factors in educating the younger generation in the spirit of patriotism, respect for national values and self-awareness. Effective ways to instill historical consciousness in children through elementary school textbooks, lesson processes and*

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

upbringing methods are considered. The article also reflects on interactive approaches, the importance of innovative educational technologies, and various forms of Heritage Promotion.

Keywords: *Historical memory, primary education, national values, historical consciousness, historical figures, historical monuments, patriotism, spiritual education, cultural heritage, educational methodology, interactive teaching.*

Kirish (Introduction).

Har bir millatning mustahkam g'oyaviy va ma'naviy poydevori uning tarixiy xotirasi bilan chambarchas bog'liq. Tarixiy xotira – bu nafaqat o'tmishni bilish, balki undan xulosa chiqarish, kelajak avlodga o'z milliy qadriyatlarini yetkazish jarayonidir. Shuning uchun ham tarixiy xotirani bolalikdan shakllantirish, ayniqsa, boshlang'ich ta'lim bosqichidan boshlab unga e'tibor qaratish muhim ahamiyatga ega.

Bugungi globallashuv va tezkor axborot almashinuvi sharoitida millatning o'zligini saqlab qolish va yosh avlodga milliy tarixni to'g'ri yetkazish muhim vazifadir. Ayniqsa, maktab ta'limi, jumladan, boshlang'ich ta'lim, bolalarning dunyoqarashi shakllanadigan asosiy bosqich sanaladi. Boshlang'ich ta'lim nafaqat fundamental bilim berish, balki ma'naviy tarbiya berish vositasi hamdir.

Tarixiy xotirani shakllantirishning asosiy omillaridan biri bu o'quv dasturlarida milliy qadriyatlarni aks ettirishdir. Boshlang'ich sinflar uchun tuziladigan darsliklar va qo'shimcha materiallarda milliy qahramonlar, tarixiy voqealar va yodgorliklar haqida ma'lumotlar berilishi zarur. Shuningdek, bolalarning tarixiy tafakkurini rivojlantirish uchun turli metodikalar, didaktik o'yinlar, interaktiv mashg'ulotlardan foydalanish muhim sanaladi.

Maqolada boshlang'ich ta'limda tarixiy xotirani shakllantirishning ahamiyati, usullari va zamonaviy yondashuvlari keng muhokama qilinadi.

Boshlang'ich ta'limda tarixiy xotiraning o'rni va ahamiyati

Boshlang'ich ta'lim jarayoni bolalarning asosiy ko'nikmalarini shakllantirish bilan birga, ularning tarixiy ongini rivojlantirishga ham xizmat qilishi lozim. Chunki aynan shu davrda bola ongida milliy tafakkur va tarixga bo'lgan qiziqish shakllanadi.

Boshlang'ich sinflardan boshlab tarixiy ongni shakllantirish bolalarning vatanparvarlik hislarini rivojlantirishga yordam beradi. Ularga ajdodlarining jasorati, tarixiy yutuqlari haqida hikoyalar orqali tushuntirish muhimdir. Masalan;

Amir Temurning dono sarkarda sifatida qoldirgan merosi;

Alisher Navoiyning adabiyot va ma'naviyatga qo'shgan hissasi;

Bobur Mirzoning harbiy va ilmiy faoliyati.

Bu kabi tarixiy shaxslarning hayoti va faoliyatini soddalashtirilgan hikoyalar, sahnalashtirilgan o'yinlar va bolalar uchun mo'ljallangan kitoblar orqali o'rgatish tavsiya etiladi.

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

Boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun tarixiy yodgorliklarga tashrif buyurish va ularning tarixiy ahamiyatini tushuntirish muhim metodlardan biridir. Bu borada quyidagi tadbirlarni o'tkazish mumkin.

Mahalliy muzey va tarixiy obidalarga ekskursiyalar uyushtirish;

Maktab ichida tarixiy yodgorliklar haqida burchaklar tashkil etish;

Tarixiy mavzularda qo'g'irchoq teatrlarini namoyish qilish.

Bunday usullar orqali bolalar tarixni nafaqat o'qish, balki ko'rib va his qilish orqali ham o'rganadilar.

Bugungi kunda zamonaviy ta'lim jarayonida innovatsion yondashuvlarning o'rni juda katta. Xususan, tarixiy xotirani shakllantirishda quyidagi texnologiyalar samarali hisoblanadi:

Interaktiv darslar – bolalar uchun maxsus animatsiyalar, multfilmlar va video materiallar orqali tarixiy voqealarni tushuntirish;

Virtual sayohatlar – tarixiy joylarga onlayn tashriflar orqali qiziqarli darslarni tashkil etish;

Gamifikatsiya (o'yinlashtirish) – tarixiy mavzularni o'z ichiga olgan o'yinlar va viktorinalar yordamida o'rgatish.

Bu kabi texnologik yondashuvlar bolalarning e'tiborini oshiradi va ularning tarixiy bilimlarini mustahkamlashga yordam beradi.

Boshlang'ich ta'limda tarixiy xotirani shakllantirish nafaqat o'quv jarayonining bir qismi, balki ma'naviy tarbiyaning ham muhim bo'lagi hisoblanadi. Milliy tarixga hurmat, ajdodlar mehnatini qadrlash va o'zligini anglash kabi jihatlar aynan shu bosqichda shakllanadi. Shu sababli, ta'lim jarayonida tarixiy xotirani mustahkamlash uchun interaktiv metodlardan, tarixiy qahramonlar haqidagi hikoyalardan, ekskursiyalar va zamonaviy texnologiyalardan foydalanish muhimdir.

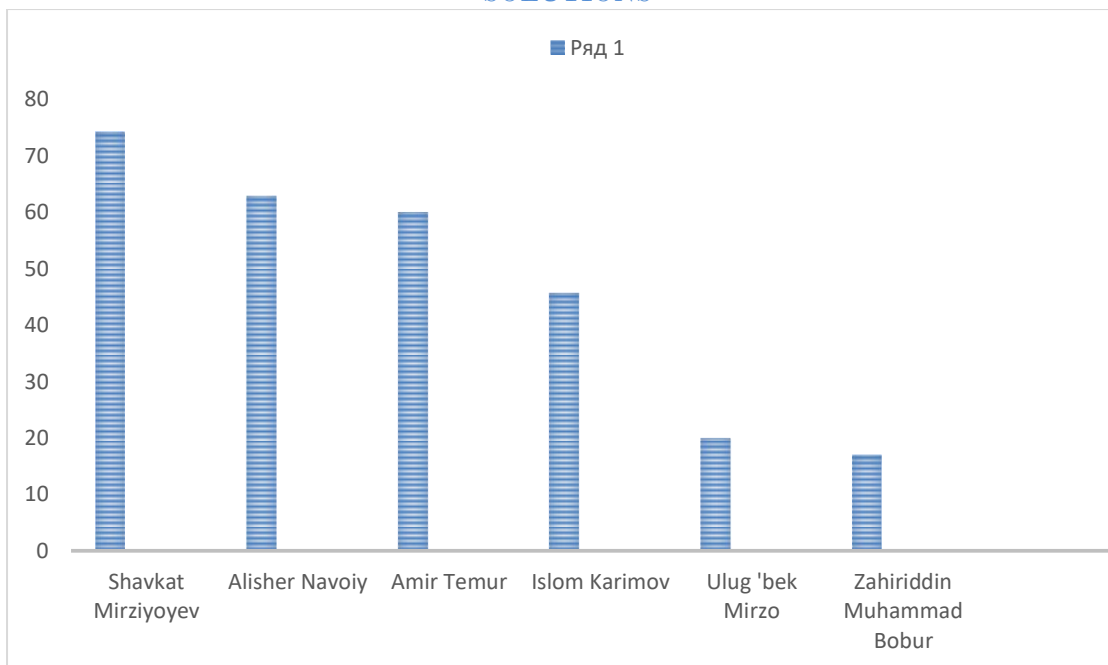
Kelajak avlodning ma'naviy boyligi va milliy o'ziga xosligi tarixiy xotirani to'g'ri shakllantirishga bog'liq. Boshlang'ich ta'lim tizimi esa bu jarayonning eng muhim bosqichi bo'lib xizmat qiladi.

“4+2” shakldagi amalyot jarayonida o'z amalyot jarayonimizda Biz Shahrisabz shahri Alisher Navoiy nomidagi 15-maktabga o'quvchilarning tarixiy shaxslar, allomalarimizni qanchalik tanishlarini aniqlash uchun so'rovnoma o'tkazdek. 1-"B"-sinfdagi 35 nafar o'quvchilardan o'tkazilgan so'rovnoma natijalari quyidagicha bo'ldi:

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

Xulosa: So‘rovnoma natijalariga ko‘ra, o‘quvchilar orasida Shavkat Mirziyoyev, Alisher Navoiy va Amir Temur kabi tarixiy shaxslar yaxshi tanilgan bo‘lsa-da, Zahiriddin Muhammad Bobur va Ulug‘bek Mirzo kabi buyuk ajdodlarimiz kamroq esga olingan.

Takliflar:

Tarixiy shaxslar haqida ma’lumot beruvchi ochiq darslar sonini oshirish;

Har bir tarixiy shaxs haqida alohida mini-loyihalar tashkil etish;

Multimedia materiallari (videorolik, interaktiv testlar, viktorinalar) orqali qiziqarli taqdimotlar o‘tkazish;

Sinf kutubxonasini tarixiy shaxslar haqidagi kitoblar bilan boyitish;

Tarixiy joylarga ekskursiyalar tashkil etish (masalan, Shahrisabzdagi Amir Temur yodgorliklariga).

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasi” qarori. 2022-yil.
2. O‘zbekiston Respublikasi Xalq ta’limi vazirligi. Boshlang‘ich ta’lim fanlari bo‘yicha o‘quv dasturlari va metodik tavsiyalar. Toshkent, 2023.
3. Yo‘ldoshev M. “Tarixiy xotira va uning yosh avlod tarbiyasidagi ahamiyati.” – Toshkent: Ma’naviyat, 2021.
4. Karimov I.A. “Tarixiy xotirasiz kelajak yo‘q.” – Toshkent: O‘zbekiston, 1998.
5. Niyozova D. “Boshlang‘ich ta’limda tarbiyaviy jarayonlar.” – Toshkent: Fan va texnologiya, 2020.
6. Vygotskiy L.S. “Bolalar psixologiyasi va ta’lim.” – Moskva: Pedagogika, 1986.
7. Hasanboyeva O., Jo‘rayev R. “Pedagogik texnologiyalar va innovatsion metodlar.” – Toshkent: Innovatsiya Ziyo, 2019.
8. UNESCO. "Heritage Education in Primary Schools: A Global Perspective." – Paris, 2018.
9. Xalqaro Pedagogika va Psixologiya Jurnal (International Journal of Pedagogy and Psychology). "Innovative Methods for Teaching History in Primary Schools." 2021.
10. O‘zbekiston tarixi elektron portali: www.tarix.uz

